

מהדורה למורה – מפתח תשובות

🌍 גלובליזציה – כפר עולמי • חט״ב – מהדורה למורה

מפתח לכל 3 המסלולים (רגיל • חנ״מ • עולים) ולכל המשחקים בחוברות התלמיד

מסלול רגיל

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: חסימה בתעלת סואץ – החסימה בתעלת סואץ. הנמל עבד "כרגיל", החלקים "נארזו לפני שבועיים" והמכירות היו "רגילות". והרמז המכריע: החלופה היא "להקיף את אפריקה" – בדיוק הדרך הארוכה שתעלת סואץ חוסכת. נקודת חנק אחת יכולה לעצור שרשרת אספקה שלמה.

1. מה גילתה הכתבת על נמל חיפה? ← בנמל עבדו כרגיל ופרקו אוניות (שולל: שביתה בנמל חיפה)
2. מתי נארזו החלקים במפעל? ← לפני שבועיים (שולל: עיכוב במפעל באסיה)
3. מה ניתן להסיק מדברי נמרוד על המכירות? ← הביקוש לא השתנה, ולכן לא קונים רבים רוקנו את המדף (שולל: ריצה פתאומית של קונים)

🗝️ צופן

1. תאגיד
2. מכולה
3. יצוא
4. פחמנית
5. אופנה

המסר: מאחורי כל תווית מסתתרת מפת עולם שלמה 🌍

🗺️ תחנות – קוד: מכולה

1. נמל במזרח אסיה: כי כך חוסכים זמן וכסף בהובלה ליצוא → מ
2. מצר מלאכה: מצר מלאכה ↔ האוקיינוס ההודי והאוקיינוס השקט • תעלת סואץ ↔ הים התיכון וים סוף • תעלת פנמה ↔ האוקיינוס האטלנטי והאוקיינוס השקט • מצר גיברלטר ↔ הים התיכון והאוקיינוס האטלנטי → כ
3. תעלת סואץ: הדרך תתארך, והמחירים עלולים לעלות → ו
4. נמל חיפה: יבוא ↔ קניית סחורה ממדינה אחרת • שרשרת אספקה ↔ כל השלבים מחומר הגלם ועד הצרכן • מרכז הפצה ↔ מחסן שממנו הסחורה יוצאת לחנויות • מכס ↔ תשלום למדינה על סחורה שנכנסת אליה → ל
5. החנות: העולם נעשה מחובר וקרוב בזכות תקשורת, תחבורה וסחר → ה

⏳🗂️ מיון

1. ספינות מפרש חוצות אוקיינוסים
2. רכבת הקיטור מחברת ערים ונמלים
3. המטוס מקצר מסעות ארוכים לשעות

4. אוניות מכולות ענקיות משנות את הסחר
5. האינטרנט מחבר את העולם בזמן אמת

- סיבה: מחירי ההובלה בים ירדו • האינטרנט התפשט • תאגיד מחפש עלויות ייצור נמוכות • בגדים נקנים ונזרקים בקצב מהיר
- תוצאה: סחורות זולות מגיעות מרחוק • אפשר לעבוד עם צוות ביבשת אחרת • מפעל עובר למדינה אחרת • נערמות כמויות ענק של פסולת טקסטיל

- כלכלה: משרות חדשות במדינות מתפתחות • מחירים נמוכים לצרכן
- סביבה: זיהום אוויר מאוניות וממטוסים • כריתת יערות לגידולים ליצוא • פסולת אלקטרונית נשלחת למדינות אחרות
- תרבות: מוזיקה מכל העולם בכל טלפון • שפות מקומיות נחלשות • מאכלים מכל העולם ברחוב אחד

נחשו ובדקו

1. מה הכיתה תבחר? ← את בית הדפוס בעיר – כי רק הוא יספיק בזמן. ההמשך: אחרי חישוב קצר הבינו התלמידים: המשלוח מאסיה יגיע אחרי האירוע. "המחיר הזול לא שווה כלום אם החולצות מגיעות מאוחר," אמרה גאיה. הם בחרו בבית הדפוס.
2. מה יחליטו? ← לבחור בבד הממוחזר ולהעלות מעט את מחיר החולצה. ההמשך: בהצבעה ניצחו התומכים בבד הממוחזר. הם העלו את מחיר החולצה ב-5 ₪ וכתבו על השלט: "החולצה הזאת חוסכת מים."
3. מה יעשו בהן? ← יתרמו אותן לארגון שמחלק בגדים. ההמשך: התלמידים תרמו את החולצות לעמותה מקומית, ושמרו חמש חולצות לפינת ההחלפה של בית הספר.
4. מה לדעתכם תאמר הכיתה? ← הדעות יתחלקו – זול ורחוק מול קרוב, מקומי וסביבתי. ההמשך: התפתח ויכוח סוער: חלק אמרו שהחיסכון יאפשר לתרום יותר כסף; אחרים אמרו שייצור מקומי מקצר את ההובלה ותומך בעסקים בעיר. המורה חייכה: "זו בדיוק השאלה של הגלובליזציה – ואין לה תשובה אחת."

יוצא דופן

1. תעלת סואץ – היא נחפרה בידי אדם – השאר מעברים ימיים טבעיים
2. טלפון חכם – הוא מוצר מוגמר – השאר חומרי גלם
3. מכס – הוא מקשה על מעבר סחורות בין מדינות – השאר מתארים פיזור של ייצור בעולם
4. ריקוד עם בחתונה בכפר בגליל – זו מסורת מקומית במקומה המקורי – בשאר, מנהג נדד ליבשת אחרת
5. ירידה במחירי בגדים – היא יתרון כלכלי לצרכן – השאר נזקים לסביבה

משחקי סיום

טריוויה: 1) שרשרת אספקה גלובלית • 2) כי הם מקצרים דרך ועוברות בהם אוניות רבות • 3) היא מגדילה מבחר ותעסוקה, אך מעוררת שאלות על סביבה ותנאי עבודה • 4) יש לה יתרון יחסי בזכות האקלים והקרקע

• 5) הפסולת של האופנה המהירה • 6) היא הפכה את ההובלה לזולה, מהירה ואחידה

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון • 7) נכון • 8) לא נכון • 9) נכון • 10) לא נכון

מחסן מילים: (1) בעבר • (2) כיום • (3) ולכן • (4) כתוצאה מכך • (5) עם זאת • (6) לפיכך

בלש הניסוח: ב-הנמל → בנמל • שלושה מכולות → שלוש מכולות • האונייה הענקי → האונייה הענקית • ש-המטען → שהמטען • שתיים עשר → שנים עשר

מסלול חנ"מ

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: מפעל הצביעה – מפעל הצביעה 🏭. כתוב: "הצבע זורם לנהר בלי סינון". ייצור בגדים יכול לזהם מים.

1. באיזה צבע יורד הגשם? ← שקוף (שולל: הגשם)
2. מה כתוב על הדגים? ← דגים לא מייצרים צבע (שולל: הדגים)

🗝️ צופן

1. סחר
2. יבוא
3. יצוא

המסר: מעולה! פיצחתם את שפת הסחר 🎉

🗺️ תחנות – קוד: נמל

1. מפעל באסיה: באונייה 🚢 → נ
2. מצר מלאכה: מעבר ים צר 🌊 → מ
3. נמל חיפה: פורקים מכולות 📦 → ל

⏳🗂️ מיון

1. 🌱 כותנה בשדה
2. 🏭 תפירה במפעל
3. 🚢 הפלגה בים
4. 🛍️ מכירה בחנות

- יתרון 👍: $ מחירים נמוכים • 👷 עבודה לאנשים • 🍜 אוכל מכל העולם
- חיסרון 👎: 🌊 זיהום בים • 🗑️ הרבה פסולת בגדים

🔮 נחשו ובדקו

1. מה רון יבדוק קודם? ← את מחיר המשלוח וזמן ההגעה. ההמשך: המשלוח עולה 50 ₪. הוא לוקח שלושה שבועות. סך הכול 200 ₪.
2. מה זה עושה לסביבה? ← מוסיף זיהום אוויר 💨. ההמשך: מטוס שורף הרבה דלק. זו טביעת רגל פחמנית 👣.
3. מה הוא יעשה בהן? ← ייתן למי שצריך. ההמשך: רון נתן אותן לחבר מהשכונה. החבר שמח מאוד 😊.

יוצא דופן

1. טלפון – הוא לא מאכל
2. הר אוורסט – אוניות לא עוברות בו
3. קנייה חדשה כל שבוע – היא מוסיפה פסולת

משחקי סיום

טריוויה: 1) יחסרו מוצרים • 2) כי זה זול יותר • 3) להחליף בגדים עם חברים • 4) קשר עם אנשים רחוקים

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון

מחסן מילים: (1) היום • (2) לכן • (3) אבל

בלש הניסוח: ב-הנמל → בנמל • שלושה מכולות → שלוש מכולות • האונייה הענקי → האונייה הענקית

מסלול עולים חדשים

🕵️ בלש הטקסט

האשם/ה: שכר נמוך במדינה אחרת – שכר נמוך במדינה אחרת. כתוב: "משלמים לעובדים פחות כסף. כך הבגד זול יותר". לזה קוראים מיקור חוץ.

1. האם היו קונים לבגדים? ← כן, הרבה קונים (שולל: אין קונים)
2. מתי הגיע הבד? ← בזמן, כמו תמיד (שולל: אין בד)
3. מה שונה במדינה האחרת? ← משלמים לעובדים פחות (שולל: אין בד)

🗝️ צופן

1. מוזיקה
2. תרבות
3. שפה
4. מסורת

המסר: גם בכפר העולמי – כדאי לשמור על הקול שלכם 🌍🎶

🗺️ תחנות – קוד: תעלה

1. שדה הכותנה: בגדים → ת
2. המפעל: חומר גלם ↔ מה שמגיע מהטבע • מפעל ↔ מקום שמייצרים בו • עובד ↔ אדם שעושה את העבודה → ע
3. הים: תעלת סואץ ↔ מחברת את הים התיכון וים סוף • אונייה ↔ מובילה מכולות בים • נמל ↔ מקום שאוניות עוצרות בו → ל
4. החנות: אופנה מהירה → ה

⏳🗂️ מיון

1. התלמיד כותב הודעה
2. ההודעה עוברת בכבל מתחת לים
3. ההודעה מגיעה לטלפון בחו״ל
4. החברה קוראת ועונה

- עובדה: תעלת סואץ מחברת שני ימים • אוניות מובילות מכולות • האינטרנט מחבר בין יבשות
- דעה: גלובליזציה היא הדבר הכי טוב בעולם • בגדים זולים יפים יותר • צריך לקנות רק מוצרים מקומיים

נחשו ובדקו

1. מה היא תמצא? ← חלק מהמוצרים. ההמשך: לנה מצאה הרבה מוצרים מחו"ל. חסר רק תבלין אחד.
2. מה הם יעשו? ← יטעמו וישאלו שאלות. ההמשך: החברים טעמו ושאלו: איך קוראים לזה? מאיפה זה?
3. מה לנה תענה? ← כן, בשמחה. ההמשך: לנה והחבר בישלו יחד. עכשיו המאכל של לנה הוא חלק מהכיתה.

יוצא דופן

1. ענן – הוא לא קשור לסחר בים
2. מכתב בדואר – הוא איטי – השאר מחברים מהר דרך רשת
3. מפעל – הוא לא צומח בשדה
4. הר – הוא לא חלק מתרבות

משחקי סיום

טריוויה: 1) הטלפון בא מהרבה מקומות בעולם • 2) הוא פותח את השאלה של הסיפור • 3) ההרכבה במפעל • 4) שבידה יש חלק מכל העולם • 5) הוא מסכם את הרעיון

נכון/לא נכון: 1) נכון • 2) לא נכון • 3) נכון • 4) לא נכון • 5) נכון • 6) לא נכון • 7) נכון • 8) לא נכון

מחסן מילים: (1) קודם • (2) אחר כך • (3) כי • (4) אבל

בלש הניסוח: ל-החנות → לחנות • שלושה טלפונים חדשות → שלושה טלפונים חדשים • טלפון אחת → טלפון אחד

לוודא

- מצר מלאכה מחבר בין האוקיינוס ההודי (ים אנדמן) לאוקיינוס השקט (ים סין הדרומי) – בדקו ניסוח.
- תעלת סואץ – תעלה מלאכותית בין הים התיכון לים סוף; הקפת אפריקה מוסיפה כ-1–2 שבועות להפלגה מאסיה לאירופה (תלוי במסלול ובמהירות).
- סדר אבני הדרך: מטוס (1903) לפני אוניות מכולות (שנות ה-50–60 של המאה ה-20); האינטרנט – שנות ה-90.
- הובלה ימית פולטת לכל טון-ק"מ הרבה פחות גזי חממה מהובלה אווירית – ניסוח כללי, לוודא.
- מחירים במשחק "נחשו ובדקו" (40/15 ₪, 300/150/50 ₪) – בדויים לצורך התרגיל.
- יצוא ישראלי (פירות, טכנולוגיה) ויבוא (מכוניות, דלק) – ניסוח כללי.
- תעלת סואץ נפתחה ב-1869; תעלת פנמה נפתחה ב-1914 – לוודא לפני הצגה.
- המכולה בגודל אחיד הומצאה באמצע המאה ה-20 (שנות ה-50) – לוודא.
- מצר מלאכה – בין חצי האי המלאי לסומטרה.
- "רוב הסחר העולמי לפי נפח עובר בים" – נכון; לוודא אם מציגים אחוז מדויק.
- כמות המים לייצור חולצת כותנה – הוצג ללא מספר; אם מוסיפים מספר, לוודא.